

Un parlament de Pompeu Fabra a Palestra

El discurs de Pompeu Fabra, pronunciat amb motiu de la sessió inaugural de Palestra i publicat, tal com el reproduïm a "La Publicitat" el 3 de desembre de 1930, és una de les poques aportacions ideològiques que féu com a president de l'entitat. En aquella avinentesa, l'acompanyaven els màxims directius de totes les forces polítiques catalanes del moment. El Palau de la Música Catalana fou l'edifici que els acollí.

Palestra ja tenia mig any de rodatge quan es feu aquest acte. Mig any en què es començava a mesurar l'abast d'allò que volia ser un nou "aplec de patriotes" i una "escola de ciutadania". Aquest discurs palesa allò que sovint s'ha oblidat del mestre Fabra: que el seu compromís amb la que fou denominada Organització Nacional de la Joventut Catalana, o sigui, Palestra, no fou puntual ni protocol·lari, sinó concret i constant, de cara a allò que volgué ser un gran projecte formatiu per a la joventut de la nova Catalunya democràtica.

Lluís Duran

Serra d'Or, núm. 468, desembre de 1998

En aixecar-se Pompeu Fabra esclata una formidable ovació. "Acabem la dominació de Primo de Rivera —diu—, l'intent assimilista més intens i fort que Catalunya ha hagut de sofrir de Felip V ençà. El nostre catalanisme ha sortit reforçat. Hem estat incorruptes, però no involucrats.

"En la joventut era on més perillava la pèrdua del nostre sentiment nacional. Llevat d'una minoria selecta, àvida d'acció, pot dir-se que la resta es debatia en la insensibilitat. Algun d'aquests joves, colpits pel contrast de llur actuació amb la indiferència de molta gent, féu examen de consciència. Esmentem algunes falles nostres: l'ampul·lositat, el cofoisme, la manca de dignitat ciutadana, el baladrejar impotent i ridícul apte per a desencoratjar-se immediatament, la nostra fe-

blesa col·lectiva, moral i física... Un nucli selecte, amb un sentiment que cal de la Pàtria, treballava, sense exclusivisme de partit, per Catalunya i procura complir sempre els seus deures cívics, i en ell hem de cercar els orígens del nostre moviment.

"La reacció produïda per la pròpia actuació enfront dels greuges de la dictadura havia de sorgir un cop acabés aquesta. Això ha estat Palestra. Avui, al cap de vuit mesos d'iniciada, Palestra té dos mil socis, amb una trentena de delegacions per tot Catalunya, a Mallorca i a València, i amb d'altres en vies d'organització a Amèrica. En aquest acte inaugural parlem, doncs, en nom d'una realitat viva i tangible: Fa vuit mesos hauríem parlat d'una iniciativa i d'una esperança.

"El sentit de Palestra és essencialment patriòtic i moral. Les seves activitats agafen quatre sectors principals: l'educació patriòtica, l'educació física, l'educació moral, l'obra social.

"Volem que la joventut sigui patriota, ben catalana, d'una manera reflexiva i conscient, humana i gens xovinista. La Pàtria és la Terra i el Poble, i tot allò que el poble pot fer damunt d'aquesta terra, tant la llengua, com l'economia, com la història, com totes les manifestacions de la terra i de l'esperit catalans són matèria de patriotisme.

"Volem que aquest patriotisme sigui ample i que abasti tota la magna Catalunya, les terres germanes de Llengua Catalana. "Aspirem a dotar aquest patriotisme de severitat i intensitat. Res de sentimentalismes, cofo-

ismes i verbalismes. Conèixer-nos, esmentar-nos i enfortir-nos tot treballant per a l'esdevenidor. Cal evitar la disgregació i atenuar els estralls de l'individualisme. Tenim el desig de fer de Palestra una organització nacional de la joventut catalana al servei dels grans ideals de Pàtria, Llibertat i millorament propi, apte per a l'acció. El problema de Catalunya depèn de l'actuació i de l'esforç de cadascú; hem d'evitar providencialismes. Només tindrem el que nosaltres sapiguem guanyar. Cal reconèixer tots els nostres recursos i estudiar llurs possibilitats. No tenim un estret nacionalisme. Vivim de cara al món i si volem la plena sobirania per al nostre poble és per a millorar la qualitat dels nostres conciutadans i per a obtenir que Catalunya, intensament civilitzada, pugui oferir una efectiva col·laboració en l'obra de millorament i progrés de la humanitat.

"Ens interessa profundament l'educació física de la nostra joventut, tots els joves haurien de practicar un o altre esport. Palestra no és cap entitat esportiva però, no oblidant mai el seu objectiu de millorament corporal i moral de la joventut, afavorirà i col·laborarà a la tasca educativa de pràctiques esportives i d'alt valor social com la gimnàstica, l'excursionisme, l'avançada, la navegació i el vol a la vela.

"Volem fer ressorgir les virtuts morals del nostre poble i esmentar-ne els defectes nacionals. Voldríem que tornés a ésser ferm, emprenedor, defensor de les seves llibertats i de robusta personalitat.

"Aquest és l'objectiu moral de Palestra. Educar una generació forta i sana d'esperit i de cos, optimista i coratjosa. Cal, per això, la unió de tota la joventut catalana.

"I encara hem de treballar per obtenir la creació de l'esperit de disciplina, indispensable per a tota causa que demani un esforç organitzat i seriós. Palestra vol que els joves es captinquin de llur actuació en la societat i aspiri a millorar-la, sempre que pugui. Cal per això atendre a la regulació del treball de menors, vetllant pel compliment de les disposicions legals, del punt de vista higiènic i social, i crearà una borsa de treball i un règim d'assegurances. Contribuirà a la lluita antituberculosa i antivenèria. Ha iniciat la seva obra aquest estiu amb el Campament de Llorell, de resultats excel·lents.

"I com a conscient de la necessitat que té tot el poble petit que els seus habitants assoleixin un alt nivell cultural, proclama el dret de tots els joves de qualsevol estament a rebre una educació completa que els equipi per la lluita per la vida.

"Fins ara, l'orientació predominant a Catalunya ha estat la de seguir el model d'Atenes. La tendència ha donat els millors fruits del nostre Renaixement. Però, no n'hi ha prou. A Grècia, al costat d'Atenes, hi havia Esparta, que representava la voluntat, l'energia, l'acció. No volem pas foragitar Pal·las Atenea del seu santuari de cultura, però, en nom del sentit de totalitat que ha de tenir el nostre esperit, desitgem que al costat de la

finor d'esperit atenenca, la nostra joventut tingui el tremp espartà, que avui dia és el veritable esperit esportiu. Palestra vol que la nostra joventut sigui atenenca en l'hora pacífica de crear la nostra cultura, però espartana per conservar-la, per defensar-la i per fer-la lliure.

"Farem remarcar que Palestra no ha aparegut isolada en la història del nostre ressorgiment nacional. Té precedents dels més nobles, com és el projecte de l'Institut d'Educació General que va proposar En Prat de la Riba en la Mancomunitat de Catalunya en celebrar en 1914 la primera assemblea, com a instrument per a la millora dels catalans.

"D'altra banda, la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana té cura dels catalans en llur infància, mentre que Palestra ha d'influir damunt els minyons i els joves d'edat post-escolar a pre-electoral, ha de fer-los ciutadans perfectes i lliurar-los a l'acció dels partits polítics.

"Per raó de l'edat de la immensa majoria dels socis de Palestra — més del 60 per 100 menors de 25 anys — la seva obra nacional ha de restar al marge dels partits polítics, podent-hi conuiu tothom, qualssevol que siguin les seves idees polítiques, econòmiques o socials. Palestra no s'aparta dels partits polítics, puix que interessa que les noves promocions sentin el deure d'intervenir en els afers públics, i vol estar en harmonia amb tots els sectors polítics catalans. Com a demostració d'aquestes cordials relacions ha elevat a la presi-

dència honorària quatre dels homes més representatius de les precedents generacions.

“Per últim: l’obra de Palestra ha d’ésser lenta i constant, encara que no sigui brillant en aparen-

ça. La fe que tenim en els destins de Catalunya ens fa persistir en la nostra actuació.

“Trobant-nos en període de preparació i de lluita, Palestra no ha pres per símbol el David

trionfant, sinó el David que es prepara per encarar-se amb el gegant Goliat. La tasca de Palestra és formar els futurs lluitadors que —esperem-ho— seran els vencedors.”

La Publicitat, 3 de desembre de 1930